

Mateřská škola Domažlice, příspěvková organizace
Zahradní 471, 344 01 Domažlice, tel.: 379724565, IČO: 75006111

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
pro předškolní vzdělávání

**„ŠKOLKA
NA PALOUČKU“**

Motto: „I ti nejmenší mohou vzlétnout vysoko“

Obsah

1. Identifikační údaje mateřské školy.....	3
2. Obecná charakteristika mateřské školy.....	5
3. Podmínky vzdělávání.....	6
• 3.1 Věcné podmínky.....	6
• 3.2 Životospráva.....	7
• 3.3 Psychosociální podmínky.....	8
• 3.4 Organizace.....	9
• 3.5 Řízení mateřské školy.....	10
• 3.6 Personální a pedagogické zajištění.....	11
• 3.7 Spoluúčast rodičů s MŠ.....	12
• 3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.....	14
• 3.9 Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných.....	14
• 3.10 Podmínky pro vzdělávání dětí cizinců.....	15
• 3.11 Vzdělávání dětí od dvou do tří let.....	16
4. Organizace vzdělávání.....	16
5. Charakteristika vzdělávacího programu.....	17
6. Vzdělávací obsah.....	20
7. Evaluační systém.....	78
8. Použitá literatura.....	82

1. Identifikační údaje mateřské školy

- **Název dokumentu**

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„Školka na paloučku“

Motto: „I ti nejmenší mohou vzlétnout vysoko“

- **Název školy, sídlo**

Mateřská škola Domažlice, příspěvková organizace

Zahradní 471, Domažlice 344 01

IČO: 75006111

www.skolkydomazlice.cz

e-mail: ms.domazlice@seznam.cz

Právní forma: příspěvková organizace (vznikla 1. 1. 2003)

Místa poskytovaného vzdělávání MŠ Domažlice, příspěvkové organizace:

Zahradní 471

- kapacita 79 dětí, 3 běžné a 1 třída zřízená podle § 16 ods. 9 (speciální třída)

- tel.: 379724565

Poděbradova 53

- kapacita 99 dětí, 4 běžné třídy

- tel.: 379722437

Michlova 565

- kapacita 84 dětí, 3 třídy

- tel.: 379724407

ŠVP zpracován pro mateřskou školu Zahradní 471

- **Statutární zástupce**

Ředitelka: Mgr. Lenka Žáková

Zástupkyně ředitelky: Anna Svobodová

Zástupkyně ředitelky pro MŠ Michlova: Anna Svobodová

Zástupkyně ředitelky pro MŠ Poděbradova: Jana Gramanová

Zpracovatelé programu: ředitelka a kolektiv pedagogických pracovníků MŠ Zahradní

- **Zřizovatel**

Město Domažlice

náměstí Míru 1

344 20 Domažlic

IČ: 00253316

Starosta města: JUDr. Zdeněk Novák

- **Číslo jednací: 1/2018**
- **Platnost dokumentu: ŠVP je platný od 1. 9. 2018**
- **Aktualizace: od 1. 9. 2021**
- **Aktualizace: od 1. 9. 2022**

2. Obecná charakteristika mateřské školy

Mateřská škola se nachází v patrové budově se třemi běžnými třídami a jednou speciální třídou pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Součástí mateřské školy je školní kuchyně, ve velkém suterénu je umístěn archiv, kabinet, sušárna, sklad prádla, zázemí pro kuchyň a provozní zaměstnance. Tato mateřská škola v Domažlicích je nejstarší budovou postavenou k tomuto účelu. Nachází se v klidné části města v zástavbě rodinných domů s nedalekým sídlištěm. Mateřskou školu obklopuje z jižní strany velká zahrada se vzrostlými stromy, které v letních měsících poskytují dětem dostatek stínu. Ze strany druhé je ulice, která není tolik dopravně frekventovaná.

Poloha mateřské školy umožňuje dětem rychle se dostat do přírody, ale i do centra města. Naše škola je ve městě, které má bohatou historii a stále se zde udržují folklorní tradice, proto se cílem našich vycházek stává nejen blízká příroda, ale i historické náměstí a muzeum Chodska, aby děti měly povědomí o tom, v jakém městě žijí. Během roku se také seznámí s důležitými budovami v našem městě a nečiní jim potíže najít poštu či radnici, vědí, kde si koupit zmrzlinu, kde si vypůjčit knížku apod. Prožitkové učení je každodenní součástí pobytu dětí v mateřské škole i venku, každý den objevujeme něco nového.

Pracujeme podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, na který navazuje školní vzdělávací program mateřské školy a jednotlivé třídní programy. Při výchovně vzdělávacím procesu postupujeme dle zásad individualizace. Každé dítě má vlastní prostor pro rozvoj svých kompetencí, každé dítě je samostatnou osobností, roste a vyvíjí se nestejně, podle individuálních odlišností. Některé děti se speciálně vzdělávacími potřebami jsou vzdělávány ve speciální třídě mateřské školy, kde jsou vhodné podmínky pro rozvoj v souladu s doporučeným stupněm podpůrného opatření. V mateřské škole probíhá také individuální integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách.

V mateřské škole se snažíme vytvářet podmínky a prostředí plné pohody a porozumění, ve kterém se všechny děti cítí bezpečně a mohou tak nerušeně růst nejen fyzicky, ale i duševně. Pak můžeme cestou přirozené výchovy a vzděláním rozvíjet samostatné a zdravě sebevědomé děti, které jsou připraveny na vstup do základní školy.

V mateřské škole pracuje 9 pedagogických pracovníků, asistenti pedagoga dle konkrétních podpůrných opatření a pět nepedagogických pracovníků.

3. Podmínky vzdělávání

• 3.1 Věcné podmínky

V mateřské škole jsou 4 třídy. 1. třída „Motýlci“ je plochou menší, ředitelkou stanovená kapacita této třídy je maximálně 23 dětí. Ve třídě je dostatečný prostor pro společné činnosti i individuální činnosti. Je rozdělena na hrací plochu s kobercem a část se stolečky a židličkami. Ve třídě je nábytek a vybavení přizpůsobené dětem ve věku 3 až 5 let. Třída je vybavena hračkami, pomůckami, které odpovídají této věkové kategorii. Jsou umístěny tak, aby si je děti mohly samostatně brát, a jsou stanovena pravidla pro jejich využívání. Nábytek ve třídě je výškově přizpůsoben velikosti dětí. Vybavení třídy je průběžně obnovováno a doplňováno. Na třídu navazuje umývárna a toalety a šatna pro děti z této třídy. Ve třídě je vybavení pro odpočinek dětí. Matrace jsou umístěny v úložných skříních, které jsou k tomu přímo určené. Další dvě třídy 2. třída „Čmeláci“ a 3. třída „Berušky“ jsou prostorově stejně řešené. Obě třídy jsou velké, kapacitně pro 24 dětí. Jsou taktéž rozděleny na dvě části, hrací s kobercem a prostor se stolečky, který slouží jak pro stravování dětí, tak k hrám a výtvarným činnostem atd. V těchto třídách jsou děti ve věku od 3 do 6 (7) let. Třídy jsou vybaveny výškově rozdílným nábytkem, hračkami a pomůckami, které jsou také průběžně obnovovány a doplňovány. Na třídu navazuje umývárna a toalety. Ve třídách jsou stohovatelná lehátka s matracemi pro odpočinek dětí. Poslední 4. třída „Broučci“ je speciální třídou mateřské školy s kapacitou do 10 dětí. Třída je menší, prostor je rozdělen na hrací prostor s kobercem a odpočinkovým koutkem a prostor se stoly a židličkami. Po obvodu třídy je nábytek s pomůckami a hračkami, který je přizpůsobený k tomu, aby si je děti mohly samostatně brát. Děti se samy podílejí na výzdobě školy. Interiér školy, chodby či nástěnky jsou vyzdobeny dětskými pracemi tak, aby je viděli děti i rodiče.

V mateřské škole je menší místnost, která slouží jako metodický kabinet či v případě potřeby ke konzultacím s odborníky či k plánovaným vyšetřením dětí pracovníky PPP či SPC. Je zde umístěna i pedagogická knihovna a sklad metodických pomůcek.

Na budovu mateřské školy navazuje zahrada, na které je několik zahradních prvků a dvě pískoviště. Prostor je dostatečně velký, umožňující dětem rozmanité pohybové aktivity.

Vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy. Vybavení prochází každý rok revizemi.

Čeho chceme dosáhnout:

Chtěli bychom postupně modernizovat vybavení a vzhled mateřské školy, především uvnitř budovy. Plánujeme výmalbu prostor školy světlejšími odstíny, výměnu nábytku v některých

třídách, úpravu metodického kabinetu, zakoupení dalšího vybavení, jak dekoračního, tak užitného.

Současně bychom chtěli upravit školní zahradu, vyměnit některé stávající staré prvky za jiné. Také v budoucnu vybudovat venkovní zastřešení, altán či upravit povrch zahrady.

Jakými prostředky:

Především spoluprací se zřizovatelem, také konzultací s odborníky a získáváním inspirace v jiných mateřských školách.

• 3.2 Životaspráva

Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava. Je zachována vhodná skladba jídelníčku, na kterou dohlíží vedoucí stravování. Děti mají během dne ve třídách dostatek tekutin a mezi jednotlivými jídly jsou zachovávány patřičné odstupy. Děti do jídla nenutíme, snažíme se vhodnou formou, aby dítě ochutnalo jídlo, které např. nezná a motivujeme i rodiče, aby působili na děti stejně jako my.

V mateřské škole zajišťujeme dětem pravidelnost v denním režimu. Denní režim je flexibilní. Vzhledem k aktuálním situacím je možné ho změnit ve vztahu k potřebám dětí i rodičů. Plánované i neplánované události a akce v mateřské škole jsou zpestřením života školy.

V průběhu celého roku se snažíme, aby měly děti dostatečný pohyb uvnitř i venku na zahradě i v přírodě, v případě pěkného počasí, vyrážíme i na delší polodenní výlety a vycházky. Pravidelně s dětmi navštěvujeme tělocvičnu, kde mohou děti rozvíjet další pohybové schopnosti s využitím tělocvičného náradí.

V denním programu jsou respektovány individuální potřeby spánku či odpočinku. Dětem s menší potřebou odpočinku jsou individuálně nabízeny jiné klidné činnosti. Děti ke spánku nenutíme.

Učitelky jdou dětem příkladem ve vztahu k zdravému životnímu stylu a tak se pro ně stávají přirozeným vzorem.

Čeho chceme dosáhnout:

Zlepšit stravovací návyky dětí, zaměřit se na zdravější zpracování pokrmů. Chceme pokračovat v pravidelných návštěvách sportovních hal a jógy v mateřské škole. Prodlužovat pobyt dětí na školní zahradě tak, aby se během pobytu venku mohly vykonávat činnosti, které se uskutečňovaly pouze ve třídách.

Jakými prostředky:

Učitelky jsou vzorem pro dítě. Účast na některých seminářích týkajících se zdravého stravování, zájem o tuto problematiku. Praktické prodloužení pobytu venku a přenášení činností ven.

• 3.3 Psychosociální podmínky

Usilujeme o to, aby se děti a dospělí cítili v prostředí MŠ dobře, spokojeně, jistě a bezpečně, snahou a cílem MŠ je respektování potřeb dětí ze strany pedagogů.

Nově přichozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí a situace.

Nikdo není zvýhodňován ani znevýhodněn, všechny děti mají stejná práva a povinnosti, postavení všech dětí je rovnocenné.

V dětech se snažíme rozvíjet citlivost pro vzájemnou toleranci, ohleduplnost, zdvořilost, pomoc a podporu, cílem je spolehlivost a důvěryhodnost dospělých.

Nepoužíváme negativní komentáře a podporujeme děti v samostatných pokusech, dostatečně chválíme a pozitivně hodnotíme.

Respektujeme potřeby dětí a pomáháme je uspokojovat.

Vzdělávací nabídku přizpůsobujeme mentalitě předškolního dítěte a jeho potřebám, je našim zájmem, aby byla dětem tematicky blízká, snadno pochopitelná, přiměřeně náročná a dítěti potřebná.

Na nejmenší možnou míru eliminujeme spěch a stres.

Záměrem je podporující a sympatizující způsob pedagogického vedení, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte, nechceme s dětmi manipulovat a organizování dítěte omezujeme na nezbytně nutné činnosti např. při odchodu na pobyt venku apod.

Snažíme se, aby se dětem dostávalo jasných a srozumitelných pokynů.

Usilujeme o to, aby třída byla pro děti kamarádkým prostředím, v němž jsou rády.

Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí.

Děti mají dostatek času a prostoru pro spontánní hru.

Čeho chceme dosáhnout:

Dodržování stanovených pravidel chování jak ze strany dítěte, tak ze strany pedagogů.

Jakými prostředky:

Sledování problémových situací a hledání způsobů jejich řešení společně s dětmi.

Spolupracovat s rodinou. Konzultace problémových situací na pedagogických radách.

• 3.4 Organizace vzdělávání

Provozní doba mateřské školy: 6.30 –17.00

Organizace dne v mateřské škole má svůj řád, denní řád je však dostatečně pružný. Učitelky přizpůsobují organizaci dne tak, aby vyhovovala individuálním možnostem dětí, jejich potřebám v dané chvíli a „*důležitým maličkostem*“.

Do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity. Protože prostory našich tříd nám neumožňují dostatečné pohybové vyžití dětí, kompenzujeme dětem pohyb hlavně venku. V letním období využíváme velkou školní zahradu. Děti mají možnost využívat nejen stabilní zahradní prvky, ale i celou řadu pomůcek (míče, branky, obruče, překážky apod.) V zimním období využíváme sněhových podmínek k sánkování či zimním pohybovým aktivitám. Pravidelně využíváme i tělocvičnu TJ Sokola v Domažlicích. Na jaře a na podzim navštěvujeme s dětmi dětský bazén.

Dětem je poskytován dostatečný čas a prostor pro spontánní hru. Řízené a spontánní činnosti jsou vyvážené. Učitelky se plně věnují dětem a jejich vzdělávání.

Denní režim je přizpůsobený tak, aby dětem poskytoval potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí.

Nově příchozím dětem je poskytován individuální adaptační režim, kterého se dle potřeb mohou účastnit i rodiče.

Plánování činností vychází z potřeb a zájmu dětí.

Škola má dostatečné množství kvalitních učebních pomůcek, které jsou hojně využívány při individuální práci s dětmi. Jsou také vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti. Činnosti jsou prováděny i v menších skupinách.

Děti jsou podněcovány k vlastním aktivitám a experimentaci, k práci vlastním tempem, k zapojování se do činností.

Při odpočinku dětí respektujeme individuální potřeby dětí.

Do mateřské školy jsou přijímány děti od tří let. Počty dětí na třídách se odvíjejí od naplnění speciální třídy, protože škola má celkovou kapacitu 79 dětí. Počet dětí na třídě také ovlivňuje integrace dětí se speciálně vzdělávacími potřebami do běžné třídy. V mateřské škole nejsou překračovány počty dětí ve třídě, při spojování dětí je jejich počet maximálně omezený.

Čeho chceme dosáhnout:

Zajistit takovou organizaci dne, která bude vhodná vzhledem k potřebám dětí. Vybírat činnosti tak, aby více rozvíjely samostatnost a odpovědnost dětí.

Jakými prostředky:

Respektování potřeb dětí, zapojení dětí do plánování činností. Získávání zkušeností od jiných pedagogů, předávání zkušeností a inspirace.

• 3.5 Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny v pracovních náplních a organizačním řádu školy. Dílčí úkoly zaměstnanců jsou projednávány na pravidelných pedagogických radách či dle potřeby okamžitě.

V mateřské škole je vytvořen informační systém, a to jak uvnitř školy, tak navenek. Mateřská škola využívá pro informovanost rodičů nástěnek v budově školy, osobně předaných informačních letáčků a také webových stránek.

Ředitelka vytváří ovzduší pro vzájemnou důvěru a toleranci, zapojuje pracovníky do řízení mateřské školy, ponechává jim prostor pro jejich vlastní názory. Ředitelka motivuje pracovníky ke spoluurohodování o zásadních otázkách školního programu.

Pedagogický sbor pracuje jako tým a spolupracuje s rodiči dětí. Všichni pracovníci školy mají povinnost školní program respektovat.

Všichni zaměstnanci školy zachovávají loajálnost vůči škole a svým kolegyním, nevynášejí interní informace na veřejnost. Současně respektují pravidla pro zpracování osobních údajů dětí a jejich zákonných zástupců.

Ředitelka školy vyhodnocuje práci zaměstnanců, podporuje je ve vzájemné spolupráci.

Ředitelka vypracovává evaluační a kontrolní činnosti tak, aby byly užitečné a smysluplné.

Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem, se základní školou, s místní knihovnou, policií a dalšími institucemi v Domažlicích i mimo ně. Také spolupracuje s odborníky ze školských poradenských zařízení především při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémech dětí.

Čeho chceme dosáhnout:

Zkvalitnění práce všech pracovníků školy.

Jakými prostředky:

Kontrola plnění úkolů, přebírání odpovědnosti za spoluúčast v rozhodování ve věcech řízení mateřské školy či plánování.

• 3.6 Personální a pedagogické zajištění

Mateřskou školu řídí ředitelka. Všichni pedagogičtí pracovníci mají předepsanou kvalifikaci. Speciální třídu dozoruje speciální pedagog.

Všichni pedagogičtí pracovníci se vzdělávají buď v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP), nebo formou samostudia, mají k dispozici dostatečné množství materiálů např. v pedagogické knihovně, která je postupně doplňována. Ředitelka podporuje profesionalizaci pracovního týmu, jsou vytvářeny podmínky pro systematické vzdělávání (zapojení do projektu Šablony pro MŠ a ZŠ I a II).

Služby učitelek jsou organizovány tak, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna optimální pedagogická péče o děti.

Podmínky školy umožňují co nejdelší překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídách. Hodinový rozsah překrývání je největší ve speciální třídě. V běžných třídách je průměrný rozsah překrývání přímé pedagogické činnosti 2 hodiny denně.

Zaměstnanci se chovají a jednají profesionálně v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

Mateřská škola umožňuje či zprostředkovává zákonným zástupcům spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, lékaři apod.)

Nedílnou součástí našeho kolektivu jsou provozní zaměstnanci a účetní, kteří společně s pedagogy pracují jako jeden tým.

Náš tým:

Mgr. Lenka Žáková, ředitelka školy

Jana Hendrichová, účetní

Helena Horáčková, vedoucí stravování

Učitelky:

1. třída „MOTÝLCI“ - *Hana Fruthová, Zdeňka Moskalová*
2. třída „ČMELÁCI“ - *Dana Tomanová, Bc. Alena Mlezivová*
3. třída „BERUŠKY“ - *Aneta Černá, Vlasta Machtová*
4. třída „BROUČCI“ - *Ludmila Klečková, Mgr. Vladěna Kuželková*

Asistenti pedagoga v běžných třídách: *Lenka Ševčíková*

Asistent pedagoga ve speciální třídě: *Pavla Jarolímková*

Kuchařky: *Jindra Strejcová a Květoslava Ehrlichová*

Uklízečky: *Ivana Podroužková a Hana Dufková*

Čeho chceme dosáhnout:

Prohlubovat kvalifikaci pedagogických pracovníků. Využít týmové spolupráce všech pracovníků školy.

Jakými prostředky:

Účast pedagogických pracovníků na vzdělávacích seminářích. Získávání zkušeností vzájemnými hospitacemi či návštěvami v jiných MŠ.

• 3.7 Spoluúčast rodičů s MŠ

Spolupráce s rodiči funguje na základě partnerství. Usilujeme o vzájemnou důvěru, vstřícnost, pochopení, respekt a ochotu spolupracovat.

Ze strany učitele:

Snažíme se podporovat rodinnou výchovu a pomáhat rodičům v péči o dítě. Nabízíme rodičům poradenský servis.

Chráníme soukromí rodiny a zachováváme mlčenlivost, s osobními údaji nakládáme dle stanovené směrnice.

Při každém kontaktu informujeme rodiče o problémech, ale hlavně o úspěších dítěte, pokud mají rodiče zájem, domlouváme se na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí, informace sdělujeme rodičům šetrně a citlivě.

Informujeme rodiče o připravovaných akcích a nabízíme možnost aktivní spolupráce.

Konzultujeme s rodiči individuální plány dítěte, navrhujeme konzultace u odborníků.

Rodiče mají možnost se podílet na dění v MŠ, účastnit se různých programů, podle svého zájmu vstupovat do her svých dětí – včetně doby adaptačního procesu.

Projevili-li rodiče zájem, mají možnost spolupracovat při vytváření plánů a programu MŠ, případně mohou kdykoli navštívit školu a zapojit se do činnosti svých dětí.

Organizujeme společné schůzky, setkání a akce s rodiči.

Usilujeme o spolupráci rodičů při výchovně vzdělávací práci, snažíme se různými způsoby zapojovat rodiče do společných činností s dětmi.

Prohlubujeme spolupráci s rodiči předškolních dětí při přípravě na vstup do 1. třídy ZŠ.

Využíváme nabídek rodičů k opravám školního vybavení.

Společné akce pro rodiče a děti:

- oslavy všech svátků (Vánoce, Velikonoce, Den matek, ...)
- oslavy narozenin dětí ve spolupráci s rodinou
- dětský maškarní karneval
- návštěva ZŠ
- výlety
- oslava MDD
- rozloučení s předškoláky – pasování
- rozloučení se školním rokem – táborák

Ze strany rodičů:

Doprovází ráno dítě do školy a předávají ho osobně přímo učitelce, stejně tak si ho přebírají od učitelky při odchodu.

Poskytují pravdivé informace o zdravotním stavu dítěte.

V dohodnutém čase si dítě vyzvedávají z MŠ.

Dbají o zdraví, čistotu a péči svého dítěte.

Zajímají se o dění v MŠ a prospěch dítěte

Zúčastňují se schůzek, akcí pořádaných školou a čtou informace umístěné na nástěnkách či webových stránkách mateřské školy.

Návrhy na rozšíření spolupráce budou realizovány za aktivní účasti kolektivu školy, dětí a rodičů.

Čeho chceme dosáhnout:

Důvěry mezi oběma stranami a respektování názoru školy a pedagogů.

Jakými prostředky:

Vstřícnou a profesionální komunikací s rodiči, komunikací s odborníky při řešení problémů.

- **3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami**

Školní vzdělávací plán je společný pro vzdělávání všech dětí. Pedagogičtí pracovníci se snaží vytvořit optimální podmínky k rozvoji každého dítěte tedy i dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami.

Mateřská škola účelně využívá a realizujeme podpůrná opatření. Pro děti s přiznaným 1. stupněm podpůrného opatření, stanovuje podpůrná opatření mateřská škola i bez doporučení školního poradenského zařízení. Učitelky vypracovávají plán pedagogické podpory (PLPP). U dětí s přiznaným 2. až 5. stupněm postupujeme dle doporučení školských poradenských zařízení. Vypracováváme pak ve spolupráci s rodiči i školským poradenským zařízením individuální vzdělávací plán (IVP). Vzdělávací plány vždy respektují individuální potřeby a možnosti dětí.

Mateřská škola zajišťuje dle doporučení školského poradenského zařízení asistenta pedagoga, který úzce spolupracuje s učitelkami a se zákonnými zástupci dítěte.

Pedagogičtí pracovníci volí vhodné vzdělávací metody a prostředky při vzdělávání dětí se SVP a zároveň uplatňují profesionální postoj. Navazují komunikaci a úzkou spolupráci s rodiči a

spolupracují s dalšími odborníky a využívají služby školských poradenských zařízení.

V mateřské škole funguje speciální třída zřízená podle § 16 ods. 9 školského zákona, ve které jsou vzdělávány děti se speciálními vzdělávacími potřebami na doporučení školského poradenského zařízení.

Do této třídy dochází jednou týdně speciální pedagog.

Mateřská škola má bezbariérový vstup do speciální třídy a vlastní bezbariérový vstup ze zahrady.

- **3.9 Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných**

Učitelky ve svých plánech činností respektují potřeby dětí nadaných a tyto děti dále rozvíjejí a podporují. Dále se snaží odlišovat skokový a nerovnoměrný vývoj v určité oblasti a ve spolupráci se zákonnými zástupci a odborníky podporují nadání těchto dětí.

Vzdělávání dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání.

• 3.10 Podmínky pro vzdělávání dětí cizinců

Občané jiného členského státu Evropské unie a jejich rodinní příslušníci mají přístup ke vzdělávání a školským službám za stejných podmínek jako občané České republiky.

Ostatní cizinci (nejsou členy EU) mají přístup k předškolnímu vzdělávání a ke školským službám, pokud mají právo pobytu na území ČR na dobu delší než 90 dnů, jsou azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

Děti příslušné školy se stávají, pokud řediteli školy nebo školskému zařízení prokáží oprávněnost pobytu na území ČR zvláštním dokladem nejpozději při zahájení vzdělávání.

Dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka poskytuje mateřská škola jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání.

Ředitelka mateřské školy zřídí skupinu pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, pokud jsou v mateřské škole alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání.

Mateřská škola poskytuje dětem ve skupině jazykovou přípravu v rozsahu 1 hodiny týdně.

Skupina má nejvýše 8 dětí. Další skupinu lze zřídit, pokud je do dosavadní skupiny zařazeno 8 dětí.

Ředitelka mateřské školy může na základě posouzení potřebnosti jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy dětí.

Jako podpůrný materiál je využíváno Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání.

• 3.11 Vzdělávání dětí od dvou do tří let

V mateřské škole se zpravidla vzdělávají děti od tří let. Děti mladší navštěvují mateřskou školu pouze ve výjimečných případech (rodinná situace, pracovní situace rodičů). Pokud toto nastane, učitelky respektují specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte.

Učitel se stává zástupcem rodiče, protože dítě se projevuje silnější potřebou vazby na dospělou osobu. Pedagogická práce s dvouletým dítětem je zaměřena na trénování návyků a praktických dovedností. Dětem je poskytován co největší prostor pro volnou hru a pohybové aktivity. Učitelé citlivě organizují činnosti s častějším střídáním vzdělávací nabídky.

Děti dvouleté navštěvují první třídu „Motýlků“. Tato třída je vybavena podnětnými a bezpečnými hračkami, které jsou vhodné pro dvouleté děti. V heterogenních třídách jsou tyto hračky uloženy a uspořádány v zavřených skříňkách. Vybavení pro zajištění hygieny je dostačující. Dítěti je umožněno používání specifických pomůcek, hraček pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.

4. Organizace vzdělávání

Děti jsou přijímány do Mateřské školy Domažlice, p.o. a jejích odloučených pracovišť na základě kritérií pro přijímání dětí. Děti jsou přijímány v období „zápisu“ neboli podávání přihlášek k přijetí dítěte do mateřské školy, které probíhá v období od 2. 5. do 15. 5. předešlého školního roku. Přesné termíny pro podávání přihlášek k předškolnímu vzdělávání i kritéria jsou uveřejněny na webových stránkách mateřské školy, na oficiálních webových stránkách zřizovatele, na nástěnkách a vývěskách mateřských škol a některé informace i v místním tisku. Za zveřejnění zodpovídá ředitelka mateřské školy.

V mateřské škole jsou tři běžné třídy a jedna třída zřízená podle § 16 ods. 9 školského zákona. Kapacita mateřské školy je 79 dětí. Počty dětí v jednotlivých třídách jsou závislé na počtu dětí přijatých do speciální třídy. Maximální počet dětí ve speciální třídě je 10 dětí. Počty dětí v ostatních třídách se pohybují v rozmezí 20 až 24 dětí.

Třídy jsou heterogenní. Pravidla pro zařazování dětí nejsou přesně stanovena. Ředitelka mateřské školy při zařazování dětí do tříd zohledňuje přání rodičů (sourozenci, kamarádi dětí

apod.), doporučení školských poradenských zařízení (umístění do speciální třídy), zastoupení věkových kategorií dětí ve všech třídách tak, aby bylo rovnoměrné.

Souběžné působení pedagogických pracovníků probíhá v rámci překrývání učitelů na každé třídě, dále pak při akcích mateřské školy především mimo budovu školy.

V současné době mateřská škola neuskutečňuje individuální vzdělávání dle § 34b školského zákona.

Pokud je ve třídě zařazené dítě s přiznaným podpůrným opatřením čtvrtého nebo pátého stupně se nejvyšší počet dětí ve třídě (24 dětí) snižuje o 2 děti; to platí i v případě dítěte s přiznaným podpůrným opatřením třetího stupně z důvodu mentálního postižení. Nejvyšší počet dětí ve třídě (24 dětí) se dále snižuje o 1 za každé dítě s přiznaným podpůrným opatřením třetího stupně, které není z důvodů mentálního postižení. Uvedenými postupy lze snížit nejvyšší počet dětí ve třídě nejvýše o 5 dětí. Pokud je dítěti přiznáno podpůrné opatření v průběhu školního roku, není možné počet dětí ve třídě snižovat.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

Charakteristika vzdělávacího programu: „Školka na paloučku“

Stejně tak, jako v přírodě dokáže žít v přírodě na paloučku spousta různorodých druhů zvířat v harmonii a pohodě, chceme, aby děti v naší mateřské škole našly harmonii a užívaly se pohodových vztahů s ostatními dětmi a dospělými.

Zaměření školy, jakou mateřskou školou chceme být:

Záměrem naší mateřské školy je připravit dětem takové podmínky a prostředí, aby přirozeně prožívaly chvíle plné radosti a pohody, aby se ve spolupráci rodiny a školy rozvíjely v samostatné a zdravě sebevědomé jedince dobře připravené pro další život. Věříme, že dokážeme vytvořit v naší mateřské škole takové místo, kde děti, rodiče i zaměstnanci mateřské školy pobývají rádi, kam se těší a znovu se vracejí, protože zde prožívají společné příjemné chvíle radosti a spokojenosti.

Chceme vychovávat děti, které budou mít kladný vztah a úctu nejen k druhému člověku, ale i k přírodě kolem nás. Chceme, aby si uvědomovaly, že člověk je součástí přírody a může

mnohé věci sám ovlivnit. Chceme s dětmi pracovat tak, aby byla maximálně rozvíjena všestranná osobnost každého z nich a práce byla zároveň pro děti i pedagogy radostná.

Předškolní vzdělávání budeme realizovat v souladu s Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání s uvědomováním si jeho cílů. Do předškolní výchovy bychom chtěli co nejvíce zapojovat a aktivně spolupracovat s rodiči dětí.

Chceme, aby z naší mateřské školy odcházely děti, které obstojí nejen ve škole, ale i v dalším životě.

Naplnování cílů a záměrů mateřské školy dosáhneme vytvořením vhodných podmínek pro vzdělávání dětí, kvalitním vzdělávacím programem a nabídkou vzdělávání, pravidelným vyhodnocováním a evaluací práce pedagogů.

Priority k plnění záměrů školy:

- **Individualizace ve vzdělávání**

Při práci s dětmi budeme pracovat tak, aby byl zajištěn individuální přístup ke každému dítěti v závislosti na jeho věku a schopnostech. V rámci vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami se budeme snažit realizovat potřebná podpurná opatření ve spolupráci s poradenskými zařízeními i rodiči dětí.

- **Partnerství**

Partnerství spočívá ve spolupráci především na úrovni rodič – dítě – učitel. Dále ve spolupráci s poradenskými zařízeními a dalšími institucemi a také organizacemi v oblasti rozvoje a podpory začleňování se do života v našem městě.

- **Zdravé a šťastné dítě**

Podpora zdravého životního stylu v životě dítěte prostřednictvím environmentální a globální výchovy dětí a osobnostně sociální a etické výchovy a podpora preventivních aktivit v oblasti fyzického i psychického zdraví dětí.

Dlouhodobý cíl mateřské školy

Dlouhodobým cílem našeho programu je vytvořit prostředí plné pohody, ve kterém se dítě cítí dobře a je šťastné. Doba strávená v mateřské škole by měla být pro dítě příjemná a plně využitá pro jeho všestranný rozvoj. Chceme, aby mateřská škola byla otevřená rodičům, aby vztah mezi rodiči a učitelkami byl upřímný, otevřený a plný vzájemného naslouchání a podpory.

Metody a formy využívané k naplňování cílů vzdělávání:

V souladu s cíli RVP se snažíme rozvíjet schopnosti, znalosti a dovednosti přirozenou cestou prostřednictvím **hry a volné spontánní hry**, kdy si děti samy volí to, co je jim blízké a jsou tak naplňovány jejich individuální potřeby, **prožitkového učení a dramatické výchovy**, kdy se dítě učí na základě zkušeností a prožitků, což je pro ně přirozené či **kooperativního učení**, které je postaveno na spolupráci dětí. Tyto metody a formy podporují přirozenou dětskou zvědavost a potřebu objevovat, podněcují radost dítěte z učení a zájem poznávat nové.

Součástí vzdělávání jsou besedy či výlety a exkurze, společné aktivity v mateřské škole i mimo ni.

Všechny tyto metody a formy práce jsou zařazeny v denním režimu a v průběhu roku vyváženě a navazují na sebe.

Vzdělávání dětí probíhá v mateřské škole individuálně, ve skupinách či společně. Vedeme děti k tomu, aby byly schopné vyhodnotit své úspěchy a neúspěchy a následně navrhovaly cesty ke zlepšení.

Průběh vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

V mateřské škole jsou vzdělávány děti se speciálními vzdělávacími potřebami a to ve speciální třídě i v běžných třídách na základě doporučení poradenského zařízení a poskytovaných podpůrných opatření. Vzdělávání těchto dětí probíhá v rámci integrace podle speciálně vzdělávacích potřeb ve spolupráci s rodiči a dalšími odborníky. Pro úspěšné vzdělávání je důležité zabezpečit individualizaci vzdělávacího procesu, vhodné určení obsahu, forem a metod vzdělávání. Dále zabezpečit vhodné prostředí, životosprávu, psychosociální klima, pedagogické a personální zajištění či snížení počtu dětí ve třídě.

Dle doporučení zpracovávají učitelky ve spolupráci s rodiči a poradenským zařízením individuální vzdělávací plán (IVP), který je průběžně dle potřeby vyhodnocován učitelkami (min. 1x za 3 měsíce) a poté je upravován podle dalších možností a schopností dítěte. Mateřská škola také realizuje podpůrná opatření personálního charakteru a materiálního charakteru. Asistentky pedagoga pracují v běžných třídách i ve třídě speciální a mateřská škola zajišťuje v rámci podpůrného opatření nákup pomůcek pro další rozvoj dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Učitelky dále mohou zpracovávat plán pedagogické podpory (PLPP), o kterém jsou rodiče informováni. V rámci PLPP jsou specifikovány vzdělávací cíle a výstupy dle specifických

potřeb dítěte. PLPP je vyhodnocován čtvrtletně a posléze jsou s rodiči konzultovány další opatření.

Vzdělávání dětí mimořádně nadaných probíhá dle potřeb a možností dětí a jsou doplněna nabídkou dalších aktivit podle zájmů a mimořádných schopností dítěte. IVP nebo PLPP mimořádně nadaného dítěte sestavují učitelky ve spolupráci s rodiči a poradenským zařízením.

Průběh vzdělávání dětí od 2 do 3 let

Naší mateřskou školu zpravidla děti od 2 do 3 let nenavštěvují. Dvouleté děti mají svá specifika související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Výchovně vzdělávací proces těchto dětí respektuje jejich možnosti a schopnosti. V případě, že do mateřské školy nastoupí dítě ve věku 2 až 3 roky, postupujeme dle bodu 3.10 ŠVP.

6. Vzdělávací obsah (obecně)

Obsahem našeho vzdělávacího programu je poskytnutí maximálního prožitku dítěte na základě skutečností, které jsou těsně spjaty se životem a jsou dětem předškolního věku blízké. Organizujeme vzdělávání tak, aby vedlo k rámcovým cílům a prostřednictvím dílčích cílů vzdělávacích oblastí k rozvoji klíčových kompetencí. Vzdělávací nabídka ŠVP je uspořádaná do integrovaných bloků, které jsou pro všechny třídy společné. Pro každý integrovaný blok jsou určeny základní cíle, vzdělávací nabídka, očekávané výstupy a klíčové kompetence, konkrétní činnosti i rizika, která mohou během vzdělávacího procesu nastat. Naplňování dílčích cílů je uskutečňováno v několika oblastech, které se vzájemně prolínají, prostupují, ovlivňují a podmiňují, což umožňuje, aby se stalo vzdělávání přirozenější, efektivní a smysluplné. Dále jsou integrované bloky rozpracovány do tematických celků na úrovni tříd.

V rámci integrovaných bloků jsou sledovány rámcové cíle RVP PV:

- rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

Integrované bloky:

Názvy integrovaných bloků:

- 1. CO NOVÉHO NA PALOUČKU, ROZHLIŽÍM SE POMALOUČKU**
- 2. VŮNĚ JABLEK, HORY LISTÍ, PODZIM TUJE, BROUČEK ZJISTÍ**
- 3. NA PALOUČKU POD ZÁVĚJÍ BROUČKOVÉ TAM DOVÁDĚJÍ**
- 4. CO SI BROUKÁ JARNÍ LOUKA**
- 5. FRNK Z PALOUČKU DO SVĚTA, MALÝ BROUČEK ODLÉTÁ**

Integrované bloky jsou obecnější povahy a jsou vytvářeny tak, aby zasahovaly všechny oblasti vzdělávání. Integrované bloky jsou vytvořeny v závislosti na průběhu školního roku od počátku a seznamování se prostředím mateřské školy a jsou ovlivněny jednotlivými ročními obdobími a situacemi, které v průběhu školního roku přicházejí. Pedagogům mateřské školy slouží jako stavební kameny pro tvorbu vzdělávací nabídky třídních vzdělávacích programů. Ve třídních vzdělávacích programech mohou být rozpracovávány do tematických celků, které odpovídají požadavkům jednotlivých tříd a věkovým specifikům dětí.

Integrované bloky jsou zpracovány globálně pro všechny věkové kategorie dětí, ve třídních vzdělávacích programech je pak vzdělávací nabídka přizpůsobena věku dětí.

Integrované bloky jsou tvořeny tak, aby bylo možno rozvíjet a získávat potřebné dovednosti, poznatky, hodnoty a postoje dítěte. Jejich délka, počátek i konec závisí na konkrétním rozpracování integrovaných bloků pedagogy, na ročních obdobích, která právě probíhají, na aktuálních možnostech a potřebách jednotlivých tříd.

1. „CO NOVÉHO NA PALOUČKU, ROZHLIŽÍM SE POMALOUČKU“

Charakteristika integrovaného bloku:

Cílem integrovaného bloku je seznamování se s prostředím mateřské školy a jejího okolí, postupné adaptování se na prostředí třídy, poznávání pravidel společenského soužití v mateřské škole. Vzdělávací nabídka podporuje osvojení si základních schopností pro navazování vztahů k ostatním dětem, k učitelkám a dalším pracovníkům mateřské školy. Důležité je v tomto období vytváření prosociálních postojů a posilování prosociální chování k ostatním lidem a také osvojení si základních praktických dovedností. Obsahem integrovaného bloku je tedy přirozené pozorování a poznávání mateřské školy a jejího okolí, dále aktivity zaměřené k získávání orientace v prostředí mateřské školy, hry a činnosti přibližující dítěti pravidla společného života a mravní hodnoty, vytváření jasných a smysluplných pravidel soužití, která vedou k bezpečí dítěte. Dítěti jsou nabízeny jednoduché

pracovní a sebeobslužné činnosti, které rozvíjejí dovednosti v oblasti hygieny, stolování, oblékání či úklidu ve třídě. Prioritou tohoto integrovaného bloku bude vytvořit takové podmínky, které umožní dítěti nabytí pocit bezpečí a jistoty. Prostřednictvím her a činností se budeme společně seznamovat mezi sebou i s prostředím mateřské školy. Od počátku školního roku navážeme otevřenou a vstřícnou spolupráci s rodiči.

- **Dítě a jeho tělo**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- smyslové a psychomotorické hry
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
 - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
 - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých

– zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

- **Dítě a jeho psychika**

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků,

příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)

- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat příběh, pohádku

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti – rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu

- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- prožívat a dětským způsobem projevat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

- **Dítě a ten druhý**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sblížení dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatečně psychosociálně "bezpečné" prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

- **Dítě a společnost**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu

- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům

- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

- **Dítě a svět**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií – kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)

- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

2., „VŮNĚ JABLEK, HORY LISTÍ, PODZIM TUJE, BROUČEK ZJISTÍ“

Charakteristika integrovaného bloku:

Hlavním cílem integrovaného bloku je především vytváření si povědomí o přírodním prostředí a jeho proměnách v podzimním období a také povědomí o sounáležitosti s tímto prostředím, světem i přírodou, která nás obklopuje. Důležitý je rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám, které s příchodem podzimu přicházejí. Obsahem integrovaného bloku je přirozené

pozorování okolní přírody a jejich změn v období podzimu, využívání přirozeného i zprostředkovaného poznávání. Pedagog využívá praktických činností, díky nimž se dítě seznamuje s přírodninami jak ve vnitřním prostředí MŠ, tak i venku v přírodě. Dítě se učí zachycovat skutečnosti ze svého okolí, vyjadřovat se o nich verbálně, výtvarně či hudebně. Budeme pozorovat vše, co se v podzimní přírodě děje: změna barev v přírodě, opadávání listů, chování zvířat na podzim a jejich jména, úroda a sklizeň všeho co podzim přinese.

- **Dítě a jeho tělo**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou

- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

- **Dítě a jeho psychika**

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- prohlížení a „čtení“ knížek

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách) – formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- formulovat otázky, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- podpora a rozvoj zájmu o učení

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí – motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti – převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení

- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování

- **Dítě a ten druhý**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sblížení dětí
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatečně psychosociálně "bezpečné" prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

• Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

– vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

• **Dítě a svět**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé

- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
 - kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)

- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

3. „NA PALOUČKU POD ZÁVĚJÍ BROUČKOVÉ TAM DOVÁDĚJÍ“

Charakteristika integrovaného bloku:

Cílem integrovaného bloku je seznamování se světem kultury a tradic, které jsou v tomto období aktuální a zároveň vytváření si povědomí o přírodním prostředí a jeho proměnách a také povědomí o sounáležitosti s tímto prostředím, světem i přírodou, která nás obklopuje. V období zimy je důležité osvojení si poznatků a dovedností v oblasti bezpečí a ochrany zdraví. Neméně podstatným cílem je v tomto období i spolupráce s rodiči při společném setkávání v období adventu. Integrovaný blok se také věnuje naplňování cíle uvědomění si, že lidská činnost a péče o naše okolí je velmi důležitá. Obsahem integrovaného bloku jsou činnosti spojené s tradicemi Svatého Mikuláše, Vánoc či masopustu, v návaznosti na tyto svátky poznávání různých společenských rolí, jiných kultur a národností, také příprava a realizace společných setkání dětí, rodičů a pedagogů. Děti se společně věnují činnostem, které směřují k ochraně zdraví, osobního bezpečí a k prevenci úrazů. Období Vánoc je nejlepší k posilování mezilidských vztahů a povídání si o rodině a tradicích. Čeká nás pohádkový čas kouzelných Vánoc, ale i období mrazivé zimy a sněhových radovánek, povíme si o lidském zdraví, nahlédneme do světa zvířat. Společně prožijeme období masopustu a maškarní bál a předškoláci se budou připravovat na roli školáka.

- **Dítě a jeho tělo**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu – ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem

- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

- **Dítě a jeho psychika**

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv – samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí – motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)

- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- učit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti – převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitostí a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti nejružnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- zorganizovat hru

- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování

- **Dítě a ten druhý**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým

- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých – četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatečně psychosociálně "bezpečné" prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem

- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

- **Dítě a společnost**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává

- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům

- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

- **Dítě a svět**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)

- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

4. „CO SI BROUKÁ JARNÍ LOUKA“

Cílem integrovaného bloku je seznamování se tradicemi, které se týkají příchodu jara a Velikonoc a vytváření si povědomí o přírodním prostředí a jeho proměnách a také povědomí o sounáležitosti s tímto prostředím, světem i přírodou, která nás obklopuje. Budeme si všímat změn, barev, vůní a zvuků kolem sebe při čemž využijeme všech našich smyslů. Nejvíce se ponoříme do světa zvířat a jejich mláďat, budeme získávat poznatky o vzniku nového života. Seznámíme se s jarními svátky a společně je v mateřské škole prožijeme. Oslavíme s maminkami jejich svátek společným setkáním a připravíme se na příchod krásného teplého léta. V rámci Dne země se budeme zajímat o ochranu prostředí, ve kterém žijeme. Integrovaný blok nám přinese spoustu environmentálních témat.

• Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- smyslové a psychomotorické hry
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)

- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu – ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

- **Dítě a jeho psychika**

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv – samostatný slovní projev na určité téma
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodné zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)

- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti – převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti nejružnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

– zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevit vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě cítí jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování

- **Dítě a ten druhý**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatečně psychosociálně "bezpečné" prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

• Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozcím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

• **Dítě a svět**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a

jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím

- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované hrové aktivity (ekohry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí

- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

5. „FRNK Z PALOUČKU DO SVĚTA, MALÝ BROUČEK ODLÉTÁ“

V rámci tohoto integrovaného bloku budeme rozvíjet vztah ke světu i k místu, kde žijeme, ke svému domovu i městu. Zaměříme se na svou rodinu, její členy a přátele. Budeme poznávat, kdo co dělá, co má rád. Ve spolupráci s rodiči poznáme nová zaměstnání. Teplé venkovní počasí nám umožní dokonalý rozvoj pohybových aktivit v přirozeném prostředí, při čemž nezapomeneme ani na prevenci úrazů a nebezpečného chování. Zaměříme se na poznávání jiných zemí, kultur a světa kolem nás. Budeme rozvíjet fantazii, tvořivost při plánech na prázdniny. Připravíme společně ve spolupráci s rodiči rozloučení s předškoláky. Podpoříme sportovního ducha účastí na baseballových turnajích a zakončíme školní rok oslavou Dětského dne a výlety do blízkého okolí i vzdálenějších míst.

• Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností

- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkrácení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

- **Dítě a jeho psychika**

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv – samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- námětové hry a činnosti
- hry nejružnějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti – převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání

- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.

- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování

- **Dítě a ten druhý**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření – kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sblížení dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starším apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých – četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatečně psychosociálně "bezpečné" prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

- **Dítě a společnost**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- rozvoj kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)

- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozcím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

• **Dítě a svět**

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog u dítěte podporuje)

- vytváření povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka (co pedagog dítěti nabízí)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé

- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií – kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

7. Evaluační systém

Cílem evaluace mateřské školy je získání zpětné vazby, na jejímž základě můžeme zkvalitnit práci mateřské školy. Evaluace slouží k tomu, abychom si uvědomili nedostatky, dokázali odhalit jejich příčiny a poté zajistili nové postupy.

Evaluace probíhá na několika úrovních:

Vnitřní evaluace – hodnocení ze strany ředitelky školy a dalších vedoucích pracovníků, pedagogů, dalších provozních pracovníků či dětí

Vnější evaluace – hodnocení ze strany rodičů, dalších odborníků, zřizovatele a ČŠI

- **Oblasti evaluace**

Dokumenty školy – hodnotíme ŠVP, TVP a jejich soulad s RVP PV

Podmínky vzdělávání - hodnotíme věcné podmínky, životosprávu, psychosociální podmínky, organizační podmínky, řízení MŠ, personální a pedagogické zajištění, spoluúčast rodičů

Průběh vzdělávání – hodnotíme vlastní práci pedagogů, jejich pedagogický styl a vzdělávací nabídku

Výsledky vzdělávání – hodnotíme individuální pokroky dětí

Spolupráce – hodnotíme spolupráci s rodiči, se zřizovatelem, s dalšími organizacemi ve městě, se ZŠ, s PPP a SPC

- **Prostředky evaluace**

Jako prostředky evaluace využíváme: pozorování, hospitace a následné rozbory, rozhovory, pedagogické rady a porady provozních pracovníků, diskuze, analýzu dokumentů a naplňování cílů vzdělávání, analýzu portfolia dětí, dotazník či anketa, záznamové listy

- **Časový plán**

Časový plán hospitační a kontrolní činnosti je uveden v Plánu hospitační a kontrolní činnosti mateřské školy.

Evaluace ze strany rodičů probíhá při každodenních rozhovorech s pedagogy, dále při rodičovských schůzkách (1-2x ročně), 1x za 3 roky je rodičům poskytnut evaluační dotazník.

Evaluace na úrovni školy je prováděná minimálně jednou za rok. Evaluace na úrovni tříd je prováděna průběžně ve školním roce.

Učitelky hodnotí realizaci tematických celků vždy po skončení tematického celku, hodnotí realizaci integrovaných bloků po jejich skončení a 1x ročně celkový průběh obsahu vzdělávání a výsledky vzdělávání za celý školní rok.

- **Odpovědnost pracovníků školy**

Za evaluaci školy odpovídá vedoucí pracovník školy, ředitelka. Třídní evaluační systém je zpracováván učitelkami. Učitelé jsou odpovědní za pedagogické hodnocení dětí, které provádějí 3x do roka či dle potřeby a stanovených termínů (PLPP, IVP). Učitelé jsou taktéž povinni provádět průběžně písemné sebehodnocení své práce (hodnotící arch pak min. 3x za rok).

Podrobný evaluační systém MŠ

Dokumenty školy – hodnotíme ŠVP, TVP a jejich soulad s RVP PV

Oblasti evaluace	Prostředky evaluace	Časový plán	Odpovědní pracovníci školy
Evaluace integrovaných bloků - zhodnocení naplňování stanovených záměrů realizované vzdělávací nabídky, stanovení doporučení a opatření	konzultace pedagogické rady analýza	průběžně dle plánu	ředitelka učitelky
Evaluace témat a cílů jednotlivých integrovaných bloků - hodnotíme zajímavost a výběr vzdělávací nabídky, návaznost a časové rozvržení, naplňování cílů	záznamy do TVP konzultace pedagogické rady	průběžně	ředitelka učitelky
Evaluace individuálních plánů či plánů pedagogické podpory - zhodnotit osobní pokroky dětí	záznam konzultace učitelek konzultace s rodiči popř. se speciálním pedagogem	dle potřeby a plánu	učitelky
Pedagogická diagnostika - přehledy o rozvoji a vývojových pokrocích dětí	záznamy do diagnost. listu konzultace učitelek pedagogické rady	2x ročně dle potřeby	učitelky
Soulad TVP-ŠVP-RVP PV - hodnocení souladu a naplňování záměrů	analýza dokumentů hospitace konzultace pedagogické porady	1x ročně	ředitelka učitelky

Podmínky vzdělávání - hodnotíme věcné podmínky, životosprávu, psychosociální podmínky, organizační podmínky, řízení MŠ, personální a pedagogické zajištění, spoluúčast rodičů

Oblasti evaluace	Prostředky evaluace	Časový plán	Odpovědní pracovníci školy
Materiální podmínky - kvalita zařízení a vybavení MŠ, kvantita vybavení a spotřebního materiálu, využitelnost, dostupnost	pozorování pedagogické rady, hodnotící dotazník	průběžně dle plánu 1x ročně	ředitelka učitelky provozní pracovníce
Životospráva - Kvalita stravy a kultura stolování, denní režim, pobyt venku, zajištění pohybu, zajištění odpočinku,	pedagogické rady hodnotící dotazník	dle plánu 1x ročně	ředitelka učitelky provozní pracovníce

podpora zdravého životního stylu			
Psychosociální podmínky - kvalita prostředí, adaptace dětí, respektování přirozených dětských potřeb, rovnost v postavení dětí, pravidla soužití, komunikace, pedagogický styl, podpora sociálního citění, vytváření vzájemných pozitivních vztahů	hospitace	dle plánu 1x ročně dle potřeby	ředitelka učitelky
Organizace - Organizace života dětí, organizace vzdělávacího procesu	pedagogické rady dotazník	1x ročně dle potřeby	ředitelka učitelky
Řízení MŠ - styl řídicí práce, podpora týmové spolupráce, motivace zaměstnanců, rozdělení kompetencí a odpovědností	dotazník rozhovor	1x ročně	ředitelka učitelky provozní pracovnice
Personální a pedagogické zajištění - hodnocení zaměstnanců z hlediska provozního zabezpečení (počet, úvazky) - hodnocení pedagogů z hlediska kvalifikace - hodnocení pedagogů z hlediska úrovně pedagogické práce - sebehodnocení	dotazník analýza hospitační záznam posouzení své práce dle kritérií a dotazníku	1x ročně hospitace dle plánu a potřeb sebehodnocení průběžně (2-3 ročně)	ředitelka učitelky provozní pracovnice

Průběh vzdělávání – hodnotíme vlastní práci pedagogů, jejich pedagogický styl a vzdělávací nabídku

Oblasti evaluace	Prostředky evaluace	Časový plán	Odpovědní pracovníci školy
Evaluace uplatněných metod, postupů, forem práce – vzdělávací proces - zhodnocení průběhu vzdělávání z hlediska používaných metod a forem práce se záměry v této oblasti ŠVP	pozorování vzájemné hospitace konzultace pedagogů pedagogické rady sebehodnocení učitelů hospitace	průběžně průběžně průběžně dle plánu 1x ročně dle plánu	ředitelka učitelky
Osobnostní rozvoj pedagogů - uplatnění poznatků z DVPP ve vlastní práci	Pozorování Konzultace Pedagogické rady	průběžně průběžně dle plánu	ředitelka učitelky

- autoevaluace vlastního vzdělávacího růstu - autoevaluace ve vztahu k dalšímu osobnostnímu růstu	Hospitace Sebehodnocení – hodnotící dotazník	dle plánu 1 x ročně	
--	---	------------------------	--

Výsledky vzdělávání – hodnotíme individuální pokroky dětí

Oblasti evaluace	Prostředky evaluace	Časový plán	Odpovědní pracovníci školy
Individuální pokroky dětí - hodnocení individuálních pokroků dětí - portfolia	pozorování záznam pedagogické diagnostiky konzultace učitelek rozhovor s dětmi	průběžně 2-3 ročně průběžně průběžně	ředitelka učitelky
Hodnocení IVP, PLPP - hodnocení individuálních plánů	analýza IVP, PLPP pozorování	dle potřeby či plánu průběžně	ředitelka učitelky

Spolupráce – hodnotíme spolupráci s rodiči, se zřizovatelem, s dalšími organizacemi ve městě, se ZŠ, s PPP a SPC

Oblasti evaluace	Prostředky evaluace	Časový plán	Odpovědní pracovníci školy
Evaluace spolupráce s rodiči - informovanost o činnostech v MŠ - informovanost o výsledcích vzdělávání dětí - dotazník pro rodiče - úspěšnost zvolených metod a forem spolupráce a naplnění stanovených záměrů v této oblasti v ŠVP PV	rodičovské schůzky nástěnky, webové stránky, fotodokumentace individuální rozhovory, konzultace s rodiči dotazníková anketa konzultace pedagogické rady	1-2x ročně průběžně průběžně dle zájmů rodičů a potřeb pedagogů 1x za 3 roky nebo dle potřeby dle plánu	ředitelka učitelky rodiče
Evaluace spolupráce se ZŠ - společné akce a aktivity - předávání zkušeností - návrh odkladů školní docházky	konzultace fotodokumentace informace ohledně zápisu OŠD	dle potřeb 1 x ročně	ředitelka učitelky
Evaluace spolupráce se zřizovatelem - účast na akcích - oblast materiálního zabezpečení škol	konzultace	2x ročně nebo dle potřeby	ředitelka zástupci zřizovatele

Evaluace spolupráce s PPP, SPC - přednášky pro rodiče - konzultace podpůrných opatření - nabídky PPP a SPC	konzultace analýzy doporučení vyhodnocení pokroků webové stránky přednášky	průběžně průběžně dle potřeby 1x ročně	ředitelka speciální pedagogové ŠPZ
--	--	---	---

Použitá literatura:

Manuál k přípravě školního vzdělávacího programu mateřské školy, Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2005

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Výzkumný ústav pedagogický, Praha 2018